

ISLAM AKO HO NEPOZNÁME

Marián Děd – Peter Ondria*

SPENCER, R.: *Islám bez závoje*. Praha: Triton, 2006, 236 s. ISBN: 80-7254-761-5

Róbert Bruce Spencer sa narodil v roku 1962. Je to americký autor a publicista, ktorý sa zaoberá islamom a islamským terorizmom. V roku 1986 získal MA z religionistiky na Univerzite v Severnej Karolíne. Napísal deväť kníh a je aj zakladateľom JIHAD WATCH – blogu, ktorého cieľom je predstaviť a opísať verejnosti spoločné úsilie predstaviteľov džihádu zničiť neislamské spoločnosti a priviesť ich násilne k islamu.

Predstavená publikácia sa člení na desať kapitol. Úvodné slovo napísal **David Pryce-Jones**. Po záverečnej, desiatej kapitole nasleduje poďakovanie samotného autora a doslov, ktorý napísal **Zdeněk Müller**.

Róbert Spencer nás vo svojom nie veľmi dlhom a obširnom diele pozýva do sveta islamu a islamského náboženstva ako takého. Toto expanzívne a veľmi rýchlo sa šíriace náboženstvo po celom svete kladie ľuďom v ich vnútri mnohé otázky a dáva málo odpovedí. Je to nepoznané učenie, ktoré sa postupne veľmi efektívne šíri a etabluje do európskeho geopolitického priestoru. Z každej strany počujeme o šíriacom sa vplyve, ktorý je spôsobený stále rastúcou populáciou moslimov, a tiež o tom ako stále viac pretláčajú svoju kultúru, správanie a myslenie do sveta, pre ktorý sú ich pohľady nepoznané. Taktiež sledujúc celosvetový vývoj a náboženský fundamentalizmus možno povedať, že odnože, ktoré majú svoje korene v islame, sa dostávajú do pozornosti vďaka informáciám o rôznych teroristických útokoch, ktoré sú veľakrát aj neoprávnené pripisované prívržencom tohto náboženstva a tak

* PhDr. Marián Děd je externým doktorandom v študijnom programe Teória politiky na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, majkodedko@gmail.com.

PhDr. Peter Ondria, PhD., pôsobí ako odborný asistent na Katedre politológie Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, peter.ondria@umb.sk.

mnohokrát spôsobujú okolo seba fluidum strachu a obáv o ľudský život.

Práve toto dielo vzniklo v čase, kedy naozaj ľudia túžia po tom, aby odhalili svet islamského myslenia a prenikli do uvažovania, ktoré je pre mnoho Európanov veľkým tajomstvom. Autor sa vo svojom diele snaží o to, aby priblížil islamský svet tak ako ho vníma on z jeho pohľadu, a ktorý je ovplyvnený jeho vlastnými poznatkami z kultúry islamu, tiež porovnáva tento svet so svetom, ktorý je pre Európu typický, nakoľko jeho fundamentum spočíva na kresťanskej kultúre a kresťanských hodnotách.

Na úvod je nám predstavené veľmi trefným spôsobom islamské náboženstvo a taktiež hľadanie odpovede na otázku, či naozaj islam znamená mier. Ponúka nám vyjadrenie politických špičiek sveta, ktoré hneď po teroristickom útoku vyjadrili verejne svoj postoj. Možno povedať, že bol jednoznačný a takmer identický, až na talianskeho premiéra **Roberta Berlusconiho**, ktorý svojim vyjadrením vyvolal medzinárodný rozruch svojim: (s. 17) *„Musíme si uvedomovať, nadradenosť našej civilizácie, systému, ktorý zaručil blahobyť, úctu k ľudským právam a na rozdiel od islamským krajín úctu k náboženským a politickým právam, ktorých hodnotou je nepochopenie pre odlišnosť a toleranciu.“* Tento výrok talianskeho premiéra znamenal pre celosvetovú politiku stav ohrozenia a bol označený za výrok, ktorý nabáda a podnecuje moslimov k odvete. Až neskôr sám premiér vyhlásil, že jeho výrok bol vytrhnutý z kontextu.

Ďalšou zaujímavosťou je pohľad na základnú posvätnú knihu islamu, na Korán. Pre nás a naše myslenie je priam nepochopiteľné, aby nejaký text bol považovaný za doslovnú a večnú pravdu, vrátane tých častí, v ktorých nabáda k násilliu. Biblia je posvätný text kresťanského sveta, ktorý je tiež pre kresťanov Božím slovom a je na tej istej úrovni ako Korán, nie je vôbec chápaná tak posvätné ako táto kniha islamskej viery. Je však isté, že kresťania k svojmu posvätnému textu nemajú ani zďaleka takú úctu ako veriaci islamu. Kresťanstvo je pod lupou hľadania odpovedí na rôzne otázky, texty písma sú podrobované rôznym metódami, ktoré sa kriticky k textu vyjadrujú. V dobe, kedy sa všetko relativizuje a spochybňuje a hľadajú sa dôvody prečo neveriť a prečo spochybňovať, je nám predstavená kultúra, ktorá svoj posvätný text berie doslovne a nie je možné ani len uvažovať a vonkoncom nie sa pýtať, či je, alebo nie je pravda to, čo sa v knihe píše. Kniha, ktorú sa prívrženci islamu učia naspamäť a pokiaľ sa im to podarí, stoja vysoko v rebríčku spoločenského postavenia.

Veľký vplyv na celé islamské náboženstvo nesie postava proroka Mohameda. Pre každého, kto sa snaží pochopiť islam, je nutné pozrieť sa na túto postavu. Je univerzálny a prvotný človek, ktorý ponúka jedinečný pohľad na islamskú morálku zosobnenú v jej najčistejšej podobe. (s. 54) Zaujímavým je pozorovať ako sa Allah staral o svojho proroka. Podľa učenia islamu mu bolo Bohom dovolené mať množstvo žien a konkubín. V Koráne sa píše: „*Prorok! Dovolili sme ti manželky tvoje, ktorým si dal ich odmeny a tie, čo tvoja pravica vlastnila, ktoré ti Boh dal ako koristi' a dcéry tvojho uja z otcovej strany a dcéry tvojej tety z otcovej strany a dcéry tvojho uja z matkinej strany a dcéry tvojej tety z matkinej strany, ktoré emigrovali s tebou a veriacu ženu, ak by ponúkla samu seba prorokovi a ak by sa chcel s ňou prorok oženiť, výlučne určenú pre teba, nie pre ostatných veriacich. Vieme, čo sme im uložili o ich manželkách a o tých, ktoré vlastnila ich pravica. Toto sme určili, aby si nepocíťoval úzkosť. Boh je veru odpúšťajúci a milostivý.*“ (s. 55)

Je veľmi zaujímavé čítať o ženách, ktoré v islamskej spoločnosti majú odlišné postavenie a úplne inú úlohu ako v Európe, kde sa stále píše a rozpráva o emancipácii a o rovnoprávnosti, zatiaľ čo islam vníma ženu úplne inak. Kto z nás si dokáže predstaviť, že by žena mala byť otrokyňou muža, že by mala byť iba tá, ktorá plní túžby svojho manžela? Autor vo svojej knihe píše: „*Ženy môžu byť vďačné, ak sú iba domáce slúžky, pretože to môže byť ešte horšie. Ak manželia dodržiať presne do bodky moslimské zákony, tak žena potrebuje od svojho muža aj povolenie na to, aby mohla vyjsť z domu.*“ (s. 91)

Pre západnú spoločnosť, v ktorej dominuje monogamný manželský vzťah, podľa ktorého sú obidve strany v rovnocennom postavení, je zaujímavým pozorovať vzťah muža a jeho žien v islame. Každý moslim sa môže so svojou manželkou rozviesť ak sa mu zneľáči. Pre túto filozofiu je úplným absurdom stav, podľa ktorého by sa žena rozviedla s manželom. V islamskom práve totiž postačuje, aby muž len trikrát povedal svojej žene „si rozvedená“.

Okrem veľmi netradičného postavenia žien v Koráne za zmienku stojí aj postoj proroka Mohameda k neveriacim. Podľa učenia islamu je akýkoľvek nepriateľ proroka považovaný za človeka hodného smrti. Moslimovia nemajú žiadne verše v ich svätej knihe, ktoré by zmierňovali násilné chovanie ich stúpcov a samotného Mohameda. Znižovať význam príbehov o Mohamedových krvavých činoch, odkazujúc len na historický kontext, v ktorom sa odohrali, vôbec nie je presvedčivé. Prorok a Korán sú pokyny, ktoré

platia v každom čase. Priznať sa ku krvavým činom proroka Mohameda by znamenalo súdiť samotného proroka. Islamská náboženská tradícia však nemôže súdiť proroka, pretože je považovaný za vzor, podľa ktorého sú súdení všetci ostatní. V diele nachádzame aj veľmi zaujímavé porovnanie proroka Mohameda s postavou Ježiša Krista.

Taktiež kniha nám ponúka zaujímavý pohľad na križiacke výpravy, ktoré sú škvrnou v dejinách cirkvi a stredoveku a poukazuje na to, akým spôsobom sa z kresťanských obcí stali moslimské. Dejiny nám ukazujú, že to nebola veľmi jednoduchá premena, ale premena, ktorá bola plná krvi a zabíjania a násilnej zmeny. Je veľmi zaujímavé ako zrazu človek pozerá na niektoré fakty, ktoré dlho poznal z iného uhľa pohľadu a rozširuje si obzor, nastoľuje nové otázky a túži po tom, aby našiel odpovede.

Pomerne veľmi dobrou a hodnotnou časťou knihy, vhodnou pre študentov politológie a medzinárodných vzťahov, je kapitola, ktorá polemizuje o tom, či je možné vybudovať demokratický politický režim v krajinách, kde je islam jediným náboženstvom. Dochádza k záveru, že je to len ťažko realizovateľné, nakoľko všetci prívrženci islamu sú povinní riadiť sa a dodržiavať islamské právo Šária, ktorého hlavné premisy sú absolútne nezlučiteľné s demokratickými princípmi. Jadro problému spočíva v tom, že žiadny islamský štát nemôže byť v očiach svojich občanov legitímny, keby sa neriadil hlavným učením Šarie. (s. 106) Autor ďalej takmer taxatívne vymenúva všetky krajiny s autokratickými režimami, ktoré sú postavené na islame. Na pomoc si veľmi trefne berie názory amerického politológa **Samuela P. Huntingtona**, ktorý charakterizuje demokratický štát ako štát, ktorý existuje jedine na základe legitímnych pravidielne sa opakujúcich slobodných volieb. (s. 109)

Knihou vyúsťuje poslednou, desiatou kapitolou s názvom „Či sa naozaj západ nemusí báť islamu?“ Odpoveďou na položenú otázku je polemika, či džihád naozaj znamená svätú vojnu. Predstavuje polemiku novinára **Ahmeda Rašida**, ktorý pripisuje nesprávne pochopenie džihádu ako svätej vojny križiakom. **Rašid** je veľmi nekompromisný a trvá na tvrdení, že bojovnosť nie je podstatou džihádu. V tejto súvislosti si pomáha tvrdením proroka Mohameda, ktorý vysvetľuje veľký džihád ako základný vnútorný pohľad. Zahŕňa úsilie každého moslima stať sa lepšou ľudskou bytosťou, teda boj o vlastné zdokonalenie. Okrem **Rašida** predstavuje aj iných teoretikov s podobným pohľadom, resp. s podobnými názormi.

Dielo sa veľmi dobre číta, je písané veľmi jednoduchým štýlom, ktorý núti čitateľa, aby knihu nepustil zo svojich rúk a dostal sa až na jej záver. Ponúka fakty, ktoré sú pre mnoho ľudí niečím novým. Prestavuje vyjadrenia popredných politických špičiek, ktoré veľmi jasne ponúkli svoj pohľad na situáciu, ktorá sa odohrala 11. septembra 2001 v USA. Taktiež prináša fakty o tom, akým spôsobom sa prejavuje islamské náboženstvo v chápaní svojej viery a jej vplyvu na každého.